

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

надати поданню позову про скасування індивідуального акту автоматичної відкладальної дії щодо його виконання до вирішення справи по суті, якщо це не зачіпає інтересів третіх осіб; по-друге – скасувати заборону на зупинення дії індивідуального акту Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів та встановлення для них заборони або обов'язку вчиняти певні дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10611> (дата звернення: 15.04.2020).
2. Сьоміна В. А. Забезпечення позову в адміністративному судочинстві. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Вип. 13. X. : Право, 2007. С. 105–111.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#n2493> (дата звернення: 15.04.2020).
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7087> (дата звернення: 15.04.2020).
5. Адміністративні процедури і адміністративне судочинство в Німеччині: збірник матеріалів. Київ, 2006. 180 с.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ⁷

Гаруст Ю. В.

*д. ю. н., доц., завідувач кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Миргород-Карпова В. В.

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Корощенко К. Р.

*Студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Наявність пенсійної системи в будь-якій країні визначає її як країною соціальною, у якій вся робота уряду спрямована на забезпечення високої якості життя під час трудового стажу так і після його завершення. Безбідна старість – це те, чого прагне

---

⁷ Робота виконана в рамках проекту № 55.16-01.18/20.ЗП

більшість громадян, які працюють довгі роки. На жаль, Україна далека від списку країн з належним пенсійним забезпеченням. Довгі роки реформування та піднімання цієї проблеми не привели до її вирішення і наразі від таких дій страждають люди старшого покоління.

У функціонуванні пенсійних фондів різних країн є чимало відмінностей. В довідниковій літературі «пенсія» (лат. *pensio* – платні внесок, *pendo* – плачу) визначається як гарантована щомісячна грошова виплата, що надається громадянам після досягнення певного віку, у разі інвалідності, втрати годувальника, а також за вислугу років в окремих сферах трудової діяльності грошове забезпечення, що видається громадянам щомісячно, у встановлених законом випадках (у разі старості, інвалідності та ін.), а також гроші, одержувані в рахунок такого забезпечення [1].

Існує три традиційних рівні пенсійної системи. Перший рівень – державна пенсія, такі виплати здійснюють всі країни, де передбачений пенсійне забезпечення, але не на таку пенсію мають претендувати особи, які досягли віку та трудового стажу, визначений урядом країни. Другий рівень – це накопичувальна система пенсійного забезпечення, в кожній країні ця система діє по-різному, деякі роботодавці встановлюють певний відсоток і самостійно відраховують з заробітної плати працівника кошти, які підуть на пенсійний рахунок, а деякі громадяни звертаються до приватних фірм, які на цьому спеціалізуються. Третій рівень – недержавні пенсійні виплати, від профсоюзу, громадських організацій, тощо.

Для того аби об'єктивно оцінювати можливі шляхи вирішення проблеми ми провели аналіз пенсійних систем України та Великобританії. Саме Великобританії країнах одні з найбільших пенсій у світі, а також найстійкіша пенсійна система.

Система пенсійного забезпечення Великобританії вважається найдосконалішою у світі, адже Великобританія не потрапила в список країн з кризою пенсійної системи, на відміну від інших країн Європи. Вперше державні пенсії почали виплачувати ще в 1908 році, в цей час інші країни навіть не здогадувались про такий вид соціального забезпечення своїх громадян [2].

Британці починають платити пенсійні внески щотижня ще з 16 років. В цей час держава гарантує такому громадянину, пенсійні виплати у розмірі 20 відсотків середньої зарплати працівника, сума середньої зарплати може змінюватись, тому гарантують у відсотках.

Проте, податкова система завжди знаходиться першої в черзі на реформування, це й не дивно, адже уряд Великобританії намагається зробити все, аби забезпечити своїх громадян безбідною старістю. Тож, Великобританія має трирівневу пенсійну систему.

Перший рівень – базовий. Мінімальна грошова сума від держави, яка виплачується громадянину по досягненню 60 років для жінок та по досягненні 65 років для чоловік. Для того аби отримувати базову пенсійну суму необхідно відпрацювати не менше 10 років. Важливо повідомити, що трудовий стаж зараховується лише той, який був накопичений на території Великобританії. На максимальну пенсію можна розраховувати лише у випадку 35-річного трудового стажу. Також для того, щоб отримувати базову пенсію необхідно бути платником National Insurance. Важливо зазначити, що при такому строго списку вимог для пенсіонерів існують пільги, які значно полегшують їх фінансове життя. Йдеться про повністю безкоштовний проїзд та безкоштовні ліки [3].

Другий рівень пенсійного забезпечення найскладніший. Йдеться про державні пенсії за вислугою років. Пенсія за вислугою років передбачає точний стаж службовця і розмір його заробітної плати. Розмір робочої пенсії залежить виключно від самого робітника. Від початку свого робочого стажу британець обирає роботодавця, який дає найкращі умови для накопичення заощаджень, якими зможуть користуватись по завершенню трудової кар'єри.

Схема за якою відбувається пенсійне накопичення від робітника усюди однакова. Певний відсоток від доходу йде в ощадний рахунок, важливо зазначити, що сам роботодавець також надсилає кошти на ощадний рахунок свого працівника. Розмір коштів від роботодавця визначається в умовах праці при працевлаштуванні. Не мало важливо, що кошти до пенсійних заощаджень не накладаються податками. Наприклад, якщо громадянин перераховує до ощадного рахунку 80 £, роботодавець 15 £, то до рахунку надійде 105 £, оскільки держава додасть фактичних 10 £. Від робочої пенсії звільняються ті громадяни Великобританії, які працюють неповний робочий день, або отримують малу заробітну платню. Відповідно до законодавства роботодавець не може підключити працівника до пенсійних заощаджень, якщо його заробіток становить менше 490 £. Адже умови пенсійних заощаджень зменшують і так малу зарплату [2].

На разі другий рівень пенсійного оподаткування знаходиться на рівні реформації. Адже не всі роботодавці в змозі забезпечити своїх працівників достатніми виплатами, що суперечить політиці держави в забезпеченні безбідної старості для кожного пенсіонера. Тому урядом було прийнято рішення, щодо службовців, які отримують менше 9,5 тисяч фунтів на рік. Частіше за все ця категорія населення не має змоги брати участь в іншому рівні пенсійного забезпечення від Великобританії [3]. Реформування полягає в тому, що буде введено пайових схем. Ці пайові схеми передбачені для тих, чий заробіток є середнім або нижче середнього, а також для того сьогодні має змогу вкласти гроші в пайові фонди. Ці гроші на кшталт колективних інвестицій. Частіше за все люди, які

вкладають гроші в пайові фонди вкладаються в «чорний день», який може настати для кожного. Таким пайовим фондом може стати, наприклад, фонд корпоративних акцій. Вся система полягає у відрахуванні щорічно від пенсійних заощаджень не більше 1% у пайовий фонд, який за деякий час примножує вкладенні кошти і надає можливість для осіб отримати додаткові пенсію з коштів, які вони колись вклали у пайові фонди. Уряд Великобританії зі впевненістю наголошує, що пайовий фонд – надійна, гнучка система, яка гарантує службовцю з невисокою заробітною платнею безбідну старість.

Третій рівень пенсійної системи Великобританії називається недержавним. Недержавна пенсійна є найпопулярнішою серед британців. В цьому випадку громадянин Британії сам визначає фонд, якому він хоче перераховувати кошти для своєї пенсії. Незважаючи на те, що приватні пенсійні фонди вимагають більших надходжень ніж державних все одно особиста пенсійна система перемагає державну. Систем за якими особа може повернути вкладені кошти є безліч. По досягненню пенсійного віку особа звертається до фонду, в який інвестувала все трудове життя кошти та може забрати всі кошти, частково, щомісячно або іншим способом [2].

Отже, система пенсійного забезпечення Великобританії функціонує вже друге століття і має майже ідеальну схему виплат. Кожний громадянин, який має робочий стаж понад 10 років можуть претендувати на державну пенсію. Люди, які мають стаж можуть ще отримати пенсію за вислугу років, найпопулярнішою схемою для пенсійних виплат є недержавне, тобто особисте оподаткування, яке полягає в особистих інвестиціях в податковий фонд, розмір яких особи визначають самі та мають право по досягненню визначеної кількості років забрати повністю ту суму, яку вони накопичили. При чому кожний громадянин вибирає ту схему, яка є найкомфортнішою для нього, отримуючи гарантовано базову пенсію від держави.

Проаналізувавши пенсійну систему Великобританії можна дослідити Україну. Перш за все, в Україні існує спеціальний орган, який займається пенсійними виплатами – Пенсійний фонд України, у своїй діяльності спирається на Конституцію України та Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003, а також Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.2011.

В Україні можна прослідкувати схожість з Великобританією в тому, що по досягненню віку (для жінок – 59,5 для чоловіків – 60 років) особі буде призначена державна пенсія. Варто зазначити, що відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.08.2003 державних пенсій існує декілька: трудова, за вислугою років, по інвалідності, в разі втрати годувальника, за віком. Громадяни, які мають трудовий стаж 27 років мають право на пенсію за віком.

Трудові пенсії призначаються, якщо особа працює на підприємствах, філіях та інших установах, де в умовах прописана наявність трудової пенсії в майбутньому [4]. Важливо сказати, що якщо особа має дві пенсії наприклад, за віком та по інвалідності, то така особа має вибрати між цими виплатами, який вид пенсії отримувати.

Другий рівень пенсійних виплат становить накопичувальна система. Така система є дуже популярною у Великобританії, адже громадяни мають право не покладатись на державу та не залежати від економічної політики свого уряду, адже особа обирає програму за якою буде накопичувати свої виплати. У Великобританії громадяни одразу направляють більшу частину коштів у свій особистий пенсійний фонд. В Україні існують приватні організації, які займаються накопиченням ваших коштів для подальших пенсійних виплат, а також існують державні організації, які займаються такими операціями. При чому одночасно можна отримувати і державну пенсію і від накопичувального фонду, якщо ви направляли до неї свої кошти протягом трудового стажу.

Такого виду як корпоративна пенсія в Україні не існує, адже система діє таким чином, що кожний працівник відраховує зі своєї заробітної плати певний відсоток, який встановлюється урядом. Іноді, схема відрахування коштів з заробітної плати здійснюється автоматично, відрахувавши відсоток від суми.

Також, мало хто з українців займається накопичуванням додатково в приватних компаніях грошей на пенсію як у Великобританії, все аргументується тим, що більшість українців віддають податок та виживають на залишок від зарплати.

Третій рівнем пенсійного забезпечення є недержавні пенсії, які особа може отримувати, якщо є учасником профспілок або організацій, які забезпечують таку можливість [4].

Пенсійний фонд поповнюється з державних коштів, страхових внесків, а також державних дотацій. В ідеалі весь Пенсійний фонд має бути самоокупною організацією та існувати на кошти, які перераховуються один раз на рік після затвердження Державного бюджету. Головною проблемою України є те, що пенсіонерів у нас більше ніж працездатного населення. Через те, що Україна повністю побудувала систему пенсійного забезпечення на солідарній системі працездатне населення забезпечує пенсією непрацездатних осіб. У Великобританії солідарна система діє часткового, тобто в основному пенсія їх громадян накопичується на особистих рахунках. В Україні прогресують процесу «старіння нації», а також трудової міграції, що зменшує кількість осіб, які працюють, сплачують податки, а потім з цих податків відраховується частина до пенсійного фонду [5].

Отже, вивчивши питання пенсійного забезпечення, ми прийшли до висновку, що Пенсійний фонд України страждає від демографічних та економічних проблем України, старіння нації призводить до катастрофічних наслідків в яких держава має виплачувати додаткові кошти до пенсійного фонду вистачає. Система за якою діє Великобританія є досить дієвою, адже там громадяни отримують державну пенсію, але у більшості випадків громадяни живуть на те що накопичили самостійно або з допомогою фондів або програми, які вони обрали для накопичення. Тому громадяни цих країн сподіваються тільки на себе у питанні накопичення пенсій, існують також інвестиційні програми за умов яких особи можуть купити акції або інші цінні папери та примножити свої пенсійні виплати. У випадку України системою самостійного накопичення майже ніхто не займається через те, що дехто не задумується над тим, що старість прийде та сподіваються на державу, а декому не легко навіть платити податки та виживати на залишок зарплати. Отже, вирішення економічних та демографічних проблем, а також працевлаштування дадуть змогу громадянами додатково накопичувати кошти, а також зроблять Пенсійний фонд самоокупною організацією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Линдюк О. І. Сутність пенсійної системи та її місце в забезпеченні соціальної безпеки суспільства. *Вісник Національної академії державного управління*. 2008. № 4. С. 290–294.
2. Пенсії в Великобританії: на що живуть британські пенсіонери. THEUK/ONE. URL: <https://theuk.one/pensiya-v-velikobritanii-na-cho-zhivut-britanskie-pensionery/>.
3. Криклій В. А. Модель пенсійного забезпечення Великобританії та можливості використання в Україні. *Ефективна економіка*. 2009. № 4. С. 3–4.
4. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 10.04.2020).
5. Панченко И. В. Фінансові проблеми та основні проблеми діяльності пенсійного фонду України. *Економіка та управління національним господарством*. 2012. № 9-10. С. 45–47.

ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ⁸

Кривошеєв К. О.

Аспірант кафедри АГПФЕБ ННІ права

---

⁸Робота виконана в рамках проекту № 55.16-01.18/20.3П